

JAROSLAV
KRAVKA

MY KLUCI Z BRNA

My kluci z Brna

Jaroslav Kravka

*Všem z naší úžasné čtvrti a hlavně Evě, která tam
nebydlela, ale bydlet měla.*

My kluci z Brna

Jaroslav Kravka

RADIŠERVIS

Všechny postavy, jejich činy i situace, v nichž figurují, jsou smyšlené.

Při psaní této knihy nebylo ublíženo žádnému zvířeti.

© text Jaroslav Kravka, 2023

© ilustrace Radovan Veselý, 2023

Je mi tolik, kolik mi je....

Už dávno nejsem chlapec, žák ani student...

Už mnoho let ani nebydlím v naší úžasné čtvrti...

*Jen sem občas zajdu, sednu si na lavičku na centrálním náměstí,
a i když je tu všechno jiné, než si pamatuji, sedím a vzpomínám....*

1. KOČKA MARCELA

Vzpomínám. A na co? Inu, na svoje chlapecká léta. Na to, co bylo.... a pokud nebylo, mělo to tak být.

Za všechno může moje kočka jménem Marcela.

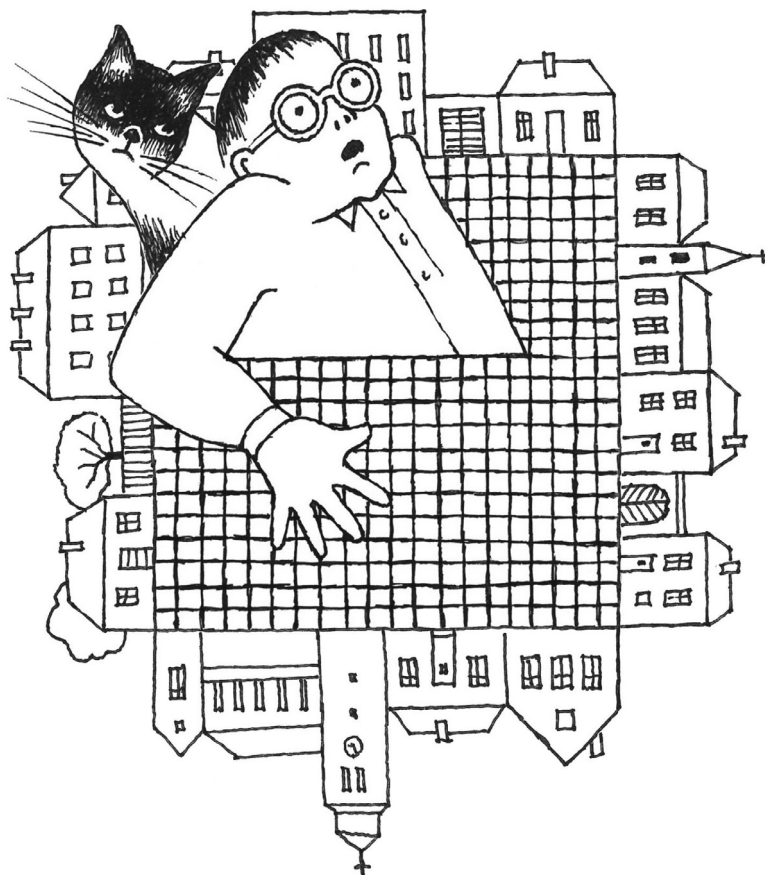
Marcela k nám do rodiny přibyla shodou náhod a okolností, když mi byly tak čtyři roky. Byla to kočka siamská a trávili jsme spolu mnoho času. Jednou – to jsem ještě nechodil do školy – mě už zřejmě měla plné zuby, a tak mi utekla ze dvora, kde jsem se ji snažil proměnit v tažné zvíře nebo v něco jiného; v co, to už není až tak podstatné. Zkrátka, kočka Marcela prchla někam do domu, v němž jsme bydleli, a nedala se chytit. Byla dokonce tak rafinovaná, že pronikla pootevřenými dveřmi do sklepa, tam se vyškrábala přes hromady brambor a uhlí až k otevřenému okénku do předzahrádky a zmizela mi z dohledu.

Zíral jsem na ten akrobatický výkon a tu mně došlo, že když může moje kočka, mohu i já! Překonal jsem brambory i uhlí a vylezl okénkem ven.

Tímto odvážným činem se mi otevřel jiný svět! Ne že bych venku nikdy předtím nebyl (institut domácího vězení jsem dokonale poznal až za pár let jako student významného vzdělávacího ústavu Základní devítiletá škola, první až pátý postupný ročník, ve Filipínské ulici). Ano, býval jsem venku v ulicích i na nedalekém náměstí hodně často, běžně jsem jezdil oběma tramvajovými linkami, které každá z jedné světové strany obepínaly část naší úžasné a významné brněnské čtvrti. Jako každé normální dítě jsem byl brán na výlety a do kina a do divadla a na

výstaviště a na přehradu a bůhví kam ještě... Ano, býval jsem venku, ale vždycky nějak tak organizovaně. Tentokrát jsem ale byl najednou venku sám...

Kočka Marcela se schovala někam pod lopuch, kterými krášlil předzahrádku svého domu náš pan domácí, a já na ni docela zapomněl. Udělal jsem pár kroků a po mírném váhání jsem sáhl na kliku zahradní branky...

Od tohoto okamžiku se přede mnou otevřel zcela nový úžasný svět. Svět ohraničený čtyřmi ulicemi; svět s centrálním náměstím; s třemi kostely, leč pouze s jedním svárlivým a obávaným kostelníkem. Svět se dvěma biografy, které se pyšnily zasklenými vitrínami s fotografiemi z filmů; s dvěma řeznictvími (jedno obhospodařoval pan Omelka a druhé tuším pan Stejskal). Svět s mlékárnou, trafikou a drogerií. A hlavně: svět s dvěma proslulými restauranty – hostincem U Drápalů (s nezapomenutelnou číšnicí paní Oli, o které ještě bude řeč) a vyhlášeným lokálem U Špinavca.

Byl to svět, který byl z mého pohledu plný úžasných jevů a příběhů. Svět plný po všech stránkách neobyčejných dam a gentlemanů (čti tak, jak psáno – gentlemanů!). Svět, který jsem se od toho osudného dne, překonáváje mnohé překážky a navzdory trestnímu postihu ze strany mé babičky Eugenie, snažil pravidelně navštěvovat. Svět, jehož jsem se alespoň na okamžik snažil být součástí. Ten svět, o kterém vám budu vyprávět zase příště...

2. ÚŽASNÝ NOVÝ SVĚT

Dnes je mi jasné, že konec padesátých let minulého století nebyl zrovna požehnaným věkem. Nedosahoval už sice krutosti let poválečných s jejich atmosférou všudypřítomného strachu a vládou zla, ale asi i tak to – řečeno dnešním jazykem – žádná hitparáda nebyla.

Jako asi pětiletý mladý muž jsem si ovšem žádnou „tíhu doby“ neuvědomoval. Maximálně mi vadilo, že jsem pravidelně dostával pár pohlavků, když jsem před rodiči papouškoval to, co jsem se dozvěděl z rozhlasu po drátě, a učil se tak postupně poznávat jednu z drobných fint světa dospělých, a sice že něco jiného se říká doma a něco jiného na veřejnosti.

Zkrátka – kašlal jsem tehdy na problémy společnosti, které jsem nechápal, ani chápat nemohl, a s o to větším zaujetím jsem začal pozorovat svůj „nový svět“ – onu část naší úžasné čtvrti ohraničenou čtyřmi ulicemi s centrálním náměstím a vší infrastrukturou k tomu příslušející.

A že bylo co pozorovat! Když se mi dopoledne podařilo prchnout před jestřábím zrakem babičky Eugenie, vydal jsem se zpravidla na pouť do nedaleké drogerie, kde to vonělo čímsi podivným a viselo tam mnoho barevných plechových cedulí.

Chvilí jsem tam nenápadně pobyl a opustiv tento – z mého pohledu – „chrám vědy“ a přešed obezřetně ulici (během dne po ní tehdy projíždělo asi tak pět aut), vstoupil jsem do mlékem provoněné mlékárny a pozoroval, kterak baculatá paní Novotná obratně nabírá podivnou kovovou válcovitou naběračkou s uchem

z velké konve bělostné mléko a zručně je přelévá do všelikých bandasek, které si občané přinesli s sebou. V mlékárně byly také skleněné poklopy, ukrývající před světem různé sýry, a leckdy tam ležela i velká hromada sněhobílého tvarohu. A taky tam byly koše s chlebem a s rohlíky a slanými pletýnkami. Když jsme se s paní Novotnou blíže poznali, stávalo se, že sáhla do jednoho z košů a obdarovala mě něčím opravdu voňavým.

Záhy jsem odhalil, že tak ta dobrá žena zpravidla činívá tehdy, když jsem si dodal odvahy a sdělil jí nějakou mým pětiletým mozkiem přefiltrovanou informaci o okolním dění. Tak se stalo, že jsem pochopil, že právě prostřednictvím sdělování novinek se lze dopátrati různých odměn, a počal jsem se svému verbálnímu zpravodajství plně věnovat.

Vyšed z mlékárny, stavil jsem se obvykle na kus řeči v trafice, kde většinou posedával penzista Šamánek a umně vypouštěl z úst kouř ze svého portorika. Strašně jsem mu tenkrát záviděl, leč netroufal jsem si požádat ho o šluka.

Z trafiky jsem pokračoval k řeznictví pana Omelky. Ten veselý chlapík původně oslovoval své postarší zákaznice „děvčata“ a posléze byl na nevhodnost nemístné familiérnosti upozorněn ostrou nótou, která mu byla po schválení větším kolektivem místních dam přednesena mou ráznou babičkou Eugenií za podpory vážené paní Mahulové, choti to významného automobilového závodníka, vítěze jednoho z předválečných ročníků závodu 1000 mil československých a emeritního továrního jezdce brněnské Zetky. Leč i po tomto zkrocení mě pan Omelka zpravidla vítal výkřikem: „Tak co?!“ a já mohl povídat a on se smál a většinou mě obdaroval skrojkem salámu...

V řeznictví se mi líbilo – zvláště libozvučně mi zněl termín „krkovička“, neb jsem si nedokázal představit, co že se za tímto básnickým označením skrývá, a bál jsem se na to zeptat, neboť jsem se domníval, že by tím mohla utrpět moje vážnost a možná by to mohlo zpochybnit i věrohodnost mé zpravodajské činnosti...

Ano, líbilo se mi mezi všemi těmi háky a noži a konzervami a uzeninami a leckdy i masem. Jenže to už většinou zazněl zvon jednoho z místních chrámů, což bylo znamením, že se musím neprodleně odebrat do chvalně známého exkluzivního restaurantu U Špinavca, kde už sedělo několik pánů v montérkách, místních vážených penzistů a leckdy i můj přítel, něžný alkoholik a – jak tvrdila nezapomenutelná paní Oli z konkurenčního podniku U Drápálů – „invalida přes chlast“ inženýr Šálek.

Tato vybraná společnost mě vítávala a vždycky se někdo optal: „Co je novýho, Jaróšku?“ A než jsem mohl začít vyprávět, někdo z přítomných zavelel směrem k výčepnímu pultu: „Nálé mu ňákó prčovicu!“ A já se usadil na volné židli, nohama jsem zpravidla nedosáhl na zem, a přede mnou se zjevila sklenice se zeleným podstavcem a se žlutou nebo někdy i červenou limonádou a já začal povídat. A pánové se smáli a pobízeli mě k dalším historkám. Zkrátka nádhera... Jenže pak zpravidla vtrhla do lokálu babička Eugenie. Řvouc: „Co z tebe bude?!“ uchopila mě za ucho a nedbajíc všeobecného odporu a odmítajíc nezištně pány nabízenou štamprli své oblíbené griotky, táhla mě pryč z toho ráje.

Odtáhla mě... a tak mi za pár dní opět nezbývalo než znovu využít okénka od sklepa a vrátit se do míst, která by Maxim Gorkij nazval „maji univerzity“.

3. TY KULIGÁNE JAKÉSI

Naše úžasná čtvrť byla jednou nejvýznamnějších, které se v našem městě po jeho rozšíření ve dvacátých letech minulého století staly jeho součástí. Jako taková se pyšnila mnoha společensko-obchodními místy. A ta místa byla plná svérázných dam a gentlemanů a ti se stávali aktéry mnoha zajímavých událostí a byli nositeli myšlenek, které šlo právem řadit mezi objevné a lidstvo povznášející.

Tak se mi to tehdy, na konci padesátých let minulého století, v té podivné a pro mne bezstarostné době, kdy jsem se mohl těšit na šesté narozeniny, jevílo.

Ta místa – ona vědecky tajemná drogerie, začouzená trafika, čistotou vonící mlékárna i obě krvavá řeznictví plná řízně vůně točeného kabanosu – se mi tenkrát jevila jako absolutně úžasná a neopakovatelná. A co teprve, když k nim díky technickému rozvoji přibyla cukrárna s velkým kulatým strojem podivně žlutohnědé barvy, na jehož vrcholu trůnil hladicími lištami rozbrázděný motor a z jehož mohutné spodní výpusti padala žlutá vanilková nebo někdy i jásavě narudlá jahodová zmrzlina do velkého kovového hrnce, z něhož byla nabírána cvakajícím přístrojem, který ji formoval do zaoblených kopečků, které se tak nádherně vyjímalý na oplatkových mističkách, z nichž šlo tu pochoutku lízat.

A co teprve, když v naší čtvrti otevřeli prádelnu s mohutnými pračkami, v nichž se otáčelo prádlo v nerezových bubnech, což šlo pozorovat skrze kulatá okénka připomínající ta na

boku parníku, který byl vyobrazen v knížce Paměti plavčíka Záhady.

A co třeba taková mandlovna, která byla situována na rohu náměstí naproti jednomu z našich kostelů a před kterou se jako velké plachty lodí z knížky o Robinsonovi Crusoe, námořníkovi z Yorku, tyčily rámy, na nichž se napínaly bílé záclony.

„Ne abys na ně házel blato, ty kuligáne (čti, jak psáno – kuligáne) jakési!“ křičival na mě zpravidla bdělý kostelník, když jsem do těch míst v rámci svých objevitelských toulek po naší úchvatné čtvrti náhodou zavítal.

Na tomto místě je nutno konstatovat, že něco takového, co mi bylo oním řvoucím správcem duchovního stánku podsouváno, mi tehdy ani nepřišlo na mysl. Když jsem ale byl na nepřístupnost případného znehodnocení napnutých záclon oním pánem opakovaně upozorňován, přesvědčil jsem – to už coby řádný student vzdělávacího ústavu Základní devítiletá škola, první až pátý postupný ročník – spolužáka Kotlíka, abychom společně onu hanebnost provedli. A důsledky byly vpravdě tragické: byvše lapení byli jsme předáni ku potrestání rodinným příslušníkům. Pamatuji si, že jsem si po exekuci zdárně provedené babičkou Eugenií nedokázal ani sednout na lavičku v parku. Co bylo se spoluvíníkem Kotlíkem, nevím. Je mi o něm jen známo, že v dospělém věku emigroval do Austrálie, a mohu se jen domnívati, že prvotní motivací jeho útěku z rodné čtvrti mohl být právě strach z dalších možných udání muže, který tak mistrně vládl koštětem na chodnicích kolem jednoho ze tří kostelů, kterými se mohla pyšnit naše úžasná čtvrť.

4. U ŠPINAVCA

Jako nejvýznamnější lokality se mi tehdy na konci padesátých let minulého století, kdy jsem nebojácně a opakovaně prchal okénkem od sklepa z rodného domu, který rukou ráznou spravovala babička Eugenie, do omamné reality naší čtvrti, jevíly dva vyhlášené místní restauranty, v nichž se pravidelně scházela místní intelektuální elita a honorace a jež sluly U Špinavca a U Drápalů.

Zatímco ten druhý ze jmenovaných byl honosnější a zcela v gesci nezapomenutelné paní Oli – číšnice, jež se vyznačovala používáním nepublikovatelných slovních konstant, ten první, který měl jakýsi úřední název, ale kterému nikdo ze skutečných znalců neřekl jinak než U Špinavca, byl vybaven zařízením, jež mě v mých tehdejších časech předškolních zcela fascinovalo.

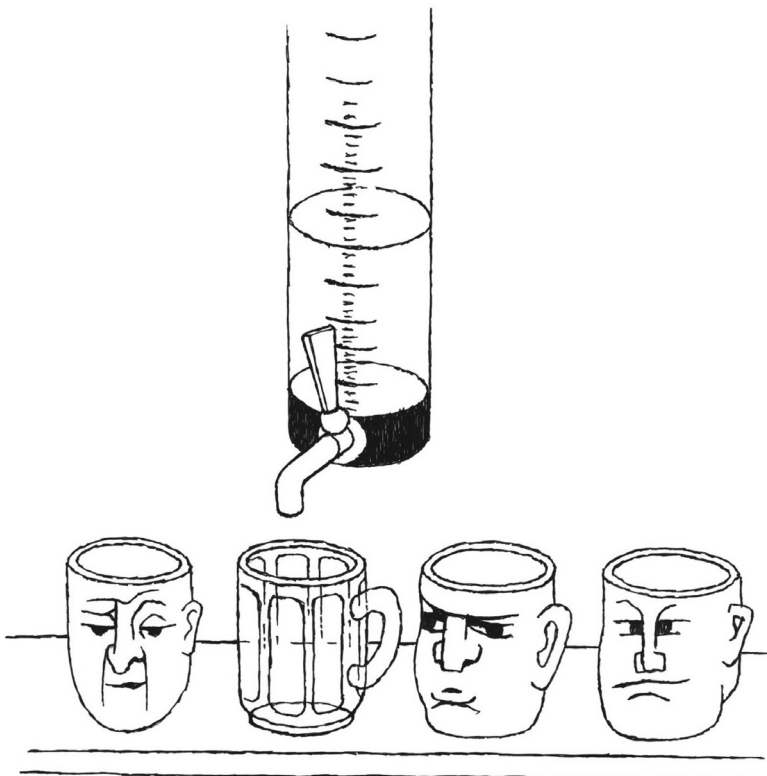
O jaké zařízení šlo? Jednalo se o zařízení výčepní. V paměti mi utkvělo, že místo tradiční pípy, onoho ikonického znaku českých a moravských hospod, onoho zařízení s kohoutky, z nichž prýští pivo do skleněných půllitrů, tu měli na zdi soustavu svislých kalibrovaných skleněných válců, do nichž pivo navzdory přitažlivosti zemské z podzemí restaurantu nastoupalo, aby z nich bylo vypouštěno do sklenic, a jeho množství se odečítalo právě z kalibrace oněch válců, na nichž byly jednotlivé značky opatřeny čísly značícími počet půllitrů.

Mám pocit, že zcela zřetelně vidím, jak do džbánku, s nímž jsem ke Špinacovi došel pro pivo k dědečkovu obědu, objedna-

ný mok zvolna vytéká a pan hostinský bedlivě sleduje jeden ze zmíněných skleněných válců a natáčí požadovaná tři piva.

Dávaje mu svěřené mi peníze, беру džbánek a měl bych se mít k odchodu. Nohy však neposlouchají a ani vidina trestu za pozdní příchod a spadlou pěnu mě nedokáže odtrhnout od onoho fascinujícího zařízení; od oněch skleněných kalibrovaných válců ukotvených mosaznými páskami ke zdi; od těch válců, v nichž se tísňí sytě žluté pivo...

Problém je v tom, že dodnes nevím, zdali ono zařízení skutečně existovalo, nebo je jen a pouze výplodem mé dětské představivos-

ti, kterou nastartovalo ono podmanivé magické mírně zatuchlé šero, tak typické pro bájný restaurant U Špinavca. Šero, v němž se s pravidelností hodnou přesného strojku švýcarských hodin tak majestátně vyjímali něžný alkoholik inženýr Šálek a jeho souputníci a přátelé, ti mužové ostře řezaných tváří a převratných myšlenek, oni pánové, kteří mě za mé dětské historky častovali zářivě žlutou sodovkou tradičně servírovanou v kónické sklenici se zeleným dnem...